

УДК 351

Гора Р. – ст. гр. МС-41

Тернопільський державний технічний університет імені Івана Пулюя

ПРАВОВИЙ СТАТУС "ЗАКОРДОННОГО УКРАЇНЦЯ"

Науковий керівник: к.і.н., доцент Криськов А.А.

У даний час правове становище закордонних українців визначається Законом України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» і Законом України «Про правовий статус закордонних українців», а також цілим рядом підзаконних нормативно-правових актів. У ст.1 Закону України «Про правовий статус закордонних українців» (далі – «Закон») подано визначення терміна «закордонний українець» (це особа, яка є громадянином іншої держави або особою без громадянства, а також має українське етнічне походження або є вихідцем з України), а також вказані критерії, у відповідності з якими особа може вважатися закордонним українцем. Основним критерієм, за яким іноземцеві або апатридові надається право отримання статусу закордонного українця, є його етнічне походження, його «українське коріння».

У ст.3 «Закону» наведений вичерпний перелік умов для надання статусу закордонного українця. До них належать: 1) українська самоідентифікація; 2) українське етнічне походження або походження родом з України; 3) письмове звернення з проханням отримати статус закордонного українця; 4) досягнення особою 16-річного віку; 5) відсутність громадянства України. Даним «Законом» також визначено: 1) порядок отримання статусу закордонного українця (ст.4); 2) підстави для відмови у наданні цього статусу; 3) терміни розгляду заяв; 4) органи державної влади України, які уповноважені надавати іноземцям та апатридам статус закордонного українця (ст.2). У відповідності до ст.6 «Закону» підставами для відмови у наданні статусу закордонного українця є: дії, що суперечать інтересам національної безпеки України; надання завідомо неправдивих даних або підроблених документів для отримання відповідного статусу; порушення вимог, передбачених Положенням про порядок оформлення посвідчення закордонного українця. Органом, що надає статус закордонного українця, є Національна комісія з питань закордонних українців при Кабінеті Міністрів України. Аналіз «Закону» дозволяє стверджувати, що в даний час правовий статус закордонних українців ненабагато відрізняється від правового статусу іноземців і апатридів в цілому. Ст. 9 прямо передбачає, що закордонний українець, який перебуває в Україні на законних підставах, володіє такими ж правами і обов'язками, що й громадяни України, за винятком тих, які встановлені Конституцією, законами України і відповідними міжнародними угодами. Це означає, що по відношенню до закордонного українця діють усі ті обмеження, які встановлені у статтях 20, 23, 24, ч.2 ст.25, ч.2 ст.26, ст.31, ст.32 Закону України «Про правовий статус іноземців і осіб без громадянства».

Основними особливостями, які відрізняють сьогодні правовий статус закордонного українця від правового статусу іноземців і осіб без громадянства, є порядок в'їзду і перебування на території України, а також процедура спрощеної імміграції в Україну. У відповідності до ст.8 «Закону», останні мають право на безкоштовне оформлення багаторазової візи для відвідання України на основі посвідчення закордонного українця, якщо закордонний українець є вихідцем з країни, з якою Україна встановила візовий режим. Таким чином, статус закордонного українця щодо правового статусу іноземця є спеціальним, оскільки він містить у собі ряд прав, які надані лише особливій (окремій) групі іноземців.